

Materielle påstander
KODE, Bergen, 20 mai 2022 - 11 september 2022
Kunstner: Nina Malterud

BEHAGELIGT FROSNE SKÆRME

*Prøv at tryk reboot foran Nina Malteruds værker,
det hjælper ikke.*

Af Susanne Christensen

At have en lerklump i hænderne kan hurtigt få dig til at føle et mærkeligt slægtsskab tilbage gennem tiderne. Det er nemt at forestille sig at jordens første menneskevæsner havde et aha-øjeblik da de så at jord og vand kunne blive til en formbar substans der tørrede i solen og siden kunne fungere som beholdere. Det formbare aspekt er praktisk, leret byder sig til så vi kan bruge det, men det vi bruger vil vi også gerne pynte. Her fungerer leret igen strålende; det går let og lynhurtigt at lave funktionelle beholdere med nydelige mønstre ridset ind i overfladen.

Disse vippepunkter mellem funktionalitet og skønhed har Nina Malterud (f. 1951) brugt mere end 50 år af sin kunstneriske karriere på at undersøge. Uddannet som kunsthåndværker og med et stærkt fagligt engagement gennem alle årene var hun professor i keramik på Kunsthøgskolen i Bergen mellem 1994 og 2002 og siden rektor samme sted fra 2002 til 2010. I udstillingens katalog fortæller kurator Jorunn Veiteberg om en debat som brød ud engang i 70'erne efter forfatter Stein Mehren holdt et foredrag på Statens håndverks- og kunstindustriskole (SHKS). Mehrens hastigt gengivne – og ikke just overraskende – synspunkt, at en brugsgenstand ikke kan være kunst, noget som Malterud var stærkt uenig med ham i, får mig til at le og tænke at denne kunstner er kommet langt. Både ler og tekstil er rejst med hende fra stærkt undervurderede positioner underlagt modernistiske dogmer til en ny blomstring som opleves overalt nu.

På KODEs udstilling bliver det tydeligt hvordan Malterud

har bevæget sig bort fra at være eksklusivt optaget af funktionalitet som hun var i 70'erne og 80'erne. Denne tid er blandt andet repræsenteret af en dansende stribe af kopper med forskellige mønstre, en arbejdsproces hvor glasuren må tæmmes. Senere er hun mere interesseret i en abstrakt glasurbrug hvor fejl og tilfældigheder får lov til at spille ind. Det er aldrig helt sikkert hvad som sker når et stykke keramik brændes på over tusind grader. Er værket til bordet eller til væggen? Så enkelt forklares vekslingerne mellem at se et keramisk arbejde som en brugsgenstand (til bordet) eller som en kunstgenstand (til væggen). En både vældig simpel og dybsindig tanke det er godt at have med sig ind i udstillingslokalet. Henne ved vinduerne vender fader og skåle deres hænder og ansigter op mod lyset. Her fungerer rummet maksimalt når jeg får lov til at stå lidt på tåspidserne og se ned i disse glaserede overflader som er så gode til at vække forskellige associationer.

Der skal ikke meget til før de ellers så minimale værktitler bliver for styrende. Som jeg også selv oplever – hvad min hjerne selv kan komme på – fyrer alle titler op under associationer fra den sanselige, analoge verden: Isflader, frosne vinduer med snelandskaber udenfor, hud med sår og ar, himmellegemer, øjets iris og så videre. Malterud siger selv – dette er frit gengivet af mig – at alt det mas om at få hele menneskeheden proppet ind i et digitalt paradigme sikkert giver os en længsel mod det sanselige. Det er sandt, men det bliver også produktivt for mig at finde en anden kreds af associationer, som egentlig er mindst lige så oplagt. De smukke grønne Victoria-fade »

Foto: Øystein Klakegg

Installationsbilde fra Materielle påstander på KODE.
Foto: Dag Fosse/KODE

(2021) bliver for mig til petriskåle. De er da også lavet i coronaårene, ikke at virus akkurat er noget smukt, men det trækker samtiden ind i værkerne lige før tankerne bliver for harmoniserende, tilbageskuende og fortidsdrømmende. De 18 objekter fra 2018 hænger på væggen som en stram serie i røde, sorte og hvide glasurtoner. Hver flade har afrundede kanter, og jeg morer mig igen med at kvase naturassociationerne til fordel for noget som skærer mere og trodser harmonien. Det er jo tydeligt at Malterud har været på neglebar! Dette er neglelak-kunst af fineste klasse eller måske brudstykker fra en gotisk videospilverden.

De mange flader som fanger lyset lokker mig ind i en tommeliseverden hvor jeg sejler afsted på et åkandeblad, men igen sætter jeg knytneven ind midt i de nyskelige drømme. Alle disse flader er jo præcis hvad min hverdag består af, de evindelige lysende computerskærme som skyder tegn mod mig nonstop. Materielle påstande, jo det

er sandt. Hos Malterud er skærmene behageligt frosne. Prøv at tryk reboot, det hjælper ikke. Disse skærme flimrer måske en smule, men ikke på samme måde som hele resten af verden synes at flimre.

I 2022 har jeg allerede set mere ler og keramik i udstillingsrummene end nogensinde før. Der danner sig en interessant linje fra Barents Spektakel i Kirkenes hvor Riikka Keränens små bølgende keramikovne stod i sneen udenfor udstillingslokalet Terminal B. Leret blev sort af røgen som pulserede op af mange snoede skorstene. Orange flammer fandtes derinde som små labile trolde. Nogle måneder senere stod jeg foran Gabriel Chailles gigantiske lerdyr på venedigbiennalens Milk of Dreams-udstilling. Om det er tykke, næsten kuglerunde dyr eller ovne eller begge dele er uklart. De nøgne røde lerfarver passer strålende ind i en udstilling som peger i mange retninger, men ikke mindst handler om vores relation til jorden, mulden, landbruget – for eksempel retten

til rendrift, for nogle skridt længere henne efter Chaille hænger Britta Marakatt-Labbas politiske tekstilværker om samernes ret til at blive ved med at praktisere traditionel dyrehold.

Der har heller ikke været mangel på svedig keramik fra masterstudenter på landets kunstakademier. Jeg husker specielt hvordan den glaserede keramik kan efterligne diverse kropsåbninger. En af Malteruds tidligere elever, Torbjørn Kvasbø, har slået sig ned i Ringebu nord for Lillehammer og spændende ting sker i forbindelse med Senter for keramisk kunst (SKK). Der er på ingen måde længere plads til traditionelle fordomme mod arbejdet med ler og keramik.

Et fint sted at stå på KODEs udstilling er bag den snoede catwalk med de mønstrede krus helt bagerst i lokalet modsat indgangen. Det er en festlig dans med kopper – ja, det er et dækket bord, og jeg kommer på den mest

sindssvage installation med broderi, porcelæn og keramik jeg har set nogensinde, *The Dinner Party* (1974–1979) af Judy Chicago som findes på Brooklyn Museum. Et enormt trekantet bord med plads til 39 gudinder og prominente feministiske divaer.

Det er næsten så man aner et festligt dækket bord når man står sammen med de dansende kopper. Det er klart du kan drikke både kaffe og vin af disse kopper, men så er du muligvis del af en performance eller en installation. Jeg får lyst til at finde Stein Mehrens foredrag frem som blev trykt i *Kunsthåndverk* #13/1984 med titlen "Det er nok kopper?" Malterud svarede med sit manifest "Bare en kopp?" i samme tidsskriftsnummer. Det lyder som en vidunderlig udveksling. Ingen tvivl om at Malterud i 2022 kan le hjerteligt af datidens stivsindede modernister. ■